

ประโยค ป.ธ. ๓
ปัญหาและเฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
 - ก. อักษระ แปลว่า
 - ข. สระ.....ตัวนี้ ชื่อนิสสัย
 - ค. พยัญชนะ ๘ ตัว นี้ คือ เรียกว่า อวรรค
 - ฌ. พยัญชนะ คือ.....เรียกว่า นิคคหิต ความสาสนโวหาร
 - ง. อุ อู ป ผ พ ภ ม ๗ ตัวนี้ เกิดที่.....เรียกว่า โอฏฐชา ฯ
๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างดังต่อไปนี้
 - ก. อักษระ แปลว่า ไม่รู้จักสั้นอย่าง ๑ ไม่เป็นของแข็งอย่าง ๑
 - ข. สระ ๘ ตัวนี้ ชื่อนิสสัย
 - ค. พยัญชนะ ๘ ตัว นี้ คือ ย ร ล ว ส ห พ เรียกว่า อวรรค
 - ฌ. พยัญชนะ คือ ํ เรียกว่า นิคคหิต ความสาสนโวหาร
 - ง. อุ อู ป ผ พ ภ ม ๗ ตัวนี้ เกิดที่ ริมฝีปาก เรียกว่า โอฏฐชา ฯ
๒. ในสนธิ การต่อมีเท่าไร อะไรบ้าง เอหาวุโส ตัดต่ออย่างไร ฯ
๒. ในสนธิ การต่อมี ๒ อย่าง คือ ต่อศัพท์ที่มีวิภัติ ให้เนื่องด้วยศัพท์ที่มีวิภัติ เหมือน จตุตถาโร+อิเม ต่อเข้าเป็น จตุตถาโรเม เป็นต้นอย่าง ๑ ต่อบทสมาส ย่ออักษรให้น้อยลง เหมือน กต+อุปกาโร ต่อเข้าเป็น กโตปกาโร เป็นต้นอย่าง ๑ ฯ เอหาวุโส ตัดเป็น เอหิ-อาวุโส ลบสระหน้า คือ อิ ในที่สุดแห่งศัพท์ เอหิ เสีย ต่อเป็น เอหาวุโส ฯ
๓. สัพพนามแบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง ต ศัพท์ในประโยคว่า “อภิญญาโย โส ภควา รมมฺ เทเสติ โน (เทเสติ) อนภิญญาโย” เป็นสัพพนามชนิดไหน ฯ
๓. สัพพนามนั้นแบ่งเป็น ๒ คือ ปุริสสัพพนาม ๑ วิเสสนสัพพนาม ๑ ฯ ต ศัพท์ในประโยคนี เป็นวิเสสนสัพพนาม ฯ
๔. ในอาขยาด ลง อ อิ อาคม ที่ไหน ฯ จงแก้คำที่เห็นว่าผิดให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ในประโยคต่อไปนี้
 - ก. ชิมจณาทุกุเขน รมเม เทลียนเตปิ ปฏิวิชฌิตุํ น สกุขิสฺสติ.
 - ข. โสโก วา ภยํ วา เปมโต ชายนนฺติ.
 - ค. สา กุมาริกา โสตาปตฺติผล เปตฺติฐฺฐหึสุ ฯ
๔. อ อาคม ลงหน้าธาตุที่ประกอบ หียตฺตนี อชฺชตฺตนี กาลาติปตฺติ อิ อาคม ลงหลังธาตุ และ ปัจจัยที่ประกอบ อชฺชตฺตนี ภวิสฺสนฺติ กาลาติปตฺติ ในหมวดธาตุทั้งปวง แก้คำที่เห็นว่าผิดให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในประโยคต่อไปนี้ ดังนี้

- ก. ชิมจนาทุกุเขน ฌมเม เทลียมาเนปี ปฏิวิชฌิตุน สกขิสฺสติ.
 ข. โสโก วา ภยํ วา เปมโต ชายติ.
 ค. สา กุมาริกา โสตาปตติผลเล ปติฏฺจหิ. (หรือ ตา กุมาริกา โสตาปตติผลเล ปติฏฺจหีสฺสุ) ๗
๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้มาดู
- ก. สนวนิ และ ฌมฺมสฺสวานิ ที่ขีดเส้นใต้ไว้ในประโยคต่อไปนี้ “โกติ**ฌมฺมสฺสวานิ** โฆสิถิ
 กิ ทิวา **ฌมฺมสฺสวานิ** คมิสฺสสิ อุทาหุ รตฺติ” ลงปัจจัยอะไร เป็นรูปและสาธนะอะไร
 จงตั้งวิเคราะห์มาดู
- ข. อนุต ตพฺพ เป็นวาทกอะไรได้บ้าง ๗
๕. ได้ตอบคำถามดังต่อไปนี้
- ก. **สนวนิ** ลง ยุ ปัจจัย เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ
 วิ. สนวนิ สนวนิ ๗ สฺยยตีติ วา สนวนิ.
ฌมฺมสฺสวานิ ลง ยุ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ
 วิ. ฌมฺมํ สฺกฺนาคิ เอตถาคิ ฌมฺมสฺสวานิ
- ข. **อนุต** เป็นได้ ๒ วาทก คือ กัตตุวาทก และ เหตุกัตตุวาทก
ตพฺพ เป็นได้ ๓ วาทก คือ กัมมวาทก ภาววาทก และเหตุกัมมวาทก ๗
๖. วุตถวสฺสา และ กตปฏฺฐิสฺสญฺจารา ในประโยคต่อไปนี้ “เต วุตถวสฺสา สตถุ สนฺติกํ
 คนฺตฺวา สตถุจารา กตปฏฺฐิสฺสญฺจารา ๗ เป ๗ ตมตฺถํ อารโจะสฺสุ” เป็นสมาสอะไร จงตั้ง
 วิเคราะห์มาดู ๗
๖. **วุตถวสฺสา** เป็น ตติยาคตุลยาริกรณพหุพพิหิสมาส
 วิ. วุตถํ วสฺสํ เยหิ เต วุตถวสฺสา
กตปฏฺฐิสฺสญฺจารา เป็น จตุตถิตูลยาริกรณพหุพพิหิสมาส
 วิ. กโต ปฏฺฐิสฺสญฺจโร เยสํ เต กตปฏฺฐิสฺสญฺจารา ๗
๗. ตัทธิตโดยสังเขป แบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง มากโร ทกฺขิณฺเอยโยทลิตฺทตา ลงปัจจัยอะไร
 ในตัทธิตไหน จงตั้งวิเคราะห์มาดู ๗
๗. ตัทธิตโดยสังเขป แบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ สามณฺณตฺทริตี ภาวตฺทริตี อพฺยตฺทริตี
มากโร ลง ณ ปัจจัย ในราคาทีตัทธิต
 วิ. มคฺเช ชาโต มากโร, ตสฺมี วสฺตีติ วา มากโร.
ทกฺขิณฺเอยโย ลง เอยย ปัจจัย ในฐานตัทธิต
 วิ. ทกฺขิณฺ อรหฺตีติ ทกฺขิณฺเอยโย, ทกฺขิณฺยา อนฺจฺฉวโก โหตีติ วา ทกฺขิณฺเอยโย.
ทลิตฺทตา ลง ตา ปัจจัย ในภาวตัทธิต
 วิ. ทลิตฺทสฺส ภาโว ทลิตฺทตา ๗